

7.11.2013

Valtiovarainministeriö
Julkisen hallinnon ICT-toiminto

Viite

VM119:00/2012 Perustietovarantojen viitearkkitehtuuri

Lausunto

Aalto-yliopisto kiittää Valtiovarainministeriötä mahdollisuudesta lausua perustietovarantojen viitearkkitehtuuria koskevasta luonnoksesta. Lausunnossa on esitetty huomiot raportin yleisestä sisällöstä, hyödynnettävyydestä, rakenteesta, käsitteistöstä ja esitystavasta sekä tehty muita huomioita raportista.

1 Yleinen huomio raportin sisällöstä

Viitearkkitehtuuria luettaessa tulisi lukijaa ohjeistaa, että kuvaukset ovat tehty käsitteellisellä ja loogisella tasolla. Asiakirjoissa ei oteta kantaa fyysisiin rakenteisiin, toteutustapoihin tai muihin ratkaisumalleihin.

Perustietovarantojen viitearkkitehtuurissa ei ole huomioitu yliopistoja eikä säätiöitä, esim. sivulla 33 olevassa kuvassa asiakassovelluksia käyttävät loppukäyttäjät: 1) kansalaiset 2) yritysten käyttäjät 3) julkishallinnon organisaatioiden käyttäjät. Yliopistot ja säätiöt eivät sisälly noista mihinkään ryhmään, koska eivät ole julkishallinnon käyttäjiä eivätkä yrityksiä.

Millä tavalla varmistetaan metatietojen yhteensopivuus. Metatietopalvelun ja tietojen kuvaamisen ohjeistuksessa tulisi ottaa huomioon valmiit sanastot mm. Dublin Core, joiden avulla varmistetaan parempi tietojärjestelmien semanttinen yhteensopivuus.

Periaatteista puuttuu periaatteille tyypillisiä ulottuvuuksia, kuten oikeutus ja rohkeus toimia periaatteiden mukaisesti. Viitearkkitehtuurissa esitetyt periaatteet voi kokea liian velvoittaviksi ja hieman ohjauksiksi, jolloin periaatteet muuttuvat toimintaohjeiksi tai politiikaksi. Dokumentista ei käy selkeästi esille kuinka periaatteita ylläpidetään ja kehitetään. Periaatteet eivät varmista yhteentoimivuutta vaan ne luovat perustan, jolle yhteentoimivuus voidaan rakentaa.

Viitearkkitehtuurissa ei huomioida tarpeeksi prosesseja, joilla arvioidaan, varmistetaan ja kehitetään tiedon laatu tasolle, jolla varmistetaan luotettava ja yhtenäinen informaation laatu eri perustietovarantojen välillä.

7.11.2013

toihin. Laatutaso, joka vastaa tiedon hyödyntäjän tarvetta ja odotuksia.

Luvussa 3 sivu 11 olevassa kuvassa esiintyy rooli rekisteröity. Onko rekisteröity tiedon hyödyntäjän käyttötapa vai rooli? Rekisteröityä ei mainita järjestelmäpalveluihin liittyvissä vastuissa.

Viitearkkitehtuuri tulisi kohdistaa vain perustietojen käsittelyyn perusdatavarannoissa, eikä sekoittaa eri tasojen vastuita keskenään. (Luku 9: Tietovastuullisen tuottama palvelu tiedon hyödyntäjälle.)

Luku 10 sivu 28 mainitaan Tiedon hakemiseen liittyvät rajapintapalvelut, pitäisi kai olla Tiedon julkaisuun liittyvät rajapintapalvelut.

Ratkaisumalleja ei pitäisi esittää periaatteina, kuten Luvuissa 6 ja 13 tehdään. Voisivat olla liitteinä esimerkkinä periaatteiden toteuttamiseksi.

2 Hyödynnettävyys

Helposti hyödynnettävissä, tarjoaa vankan tuen (viitearkkitehtuurin) eri toimijoiden ratkaisuille.

3 Raportin rakenne

Rakenne noudattaa selkeää arkkitehtuurista (Periaatteet ja rajaukset, Konsepti ja Looginen osa palveluista, toiminnasta, sidosryhmistä, rooleista, tiedoista, tietovarannoista, järjestelmäpalveluista ja teknologiasta) jaottelua.

4 Käsitteistö

Miten on määritelty julkisen hallinnon loogiset tietovarannot, eli mitä *julkisen hallinnon looginen tietovaranto* käsitteenä tarkoittaa? Varanto-käsite tulisi kuvata huomattavasti selkeämmin, ettei sen avulla olisi mahdollista kiertää rekisterivelvoitteita. Keskeisistä käsitteistä olisi hyvä luoda käsitelmä, auttaisi hahmottamaan kokonaisuutta.

5 Raportin esitystapa

Esitystapa on erittäin selkeä sekä siitä käy selkeästi esille loogisten osien väliset suhteet.

7.11.2013

6 Muita huomioita

Yliopistothan eivät ole osa julkishallintoa, vaikkakin niiden tehtäviin kuuluu myös ns. julkisen tehtävän elementtejä (tutkintoon johtava koulutus ja tutkinnonanto, opintososiaalisten asioiden hoito kuten opintotukiasiat ja opiskelijoiden kurinpitojutut jne.)

Julkisesta tehtävästä sekä siitä, että suuri osa yliopiston toiminnan rahoituksesta tulee julkisista varoista, maallikon logiikalla seuraa, että siihen toiminnan osaan liittyvä tieto sekä tiedot sen tuloksellisuudesta ovat osa julkishallinnon tietoa: tutkinnot ja tutkintomäärät, julkaisumäärät (ml. julkaisuluokittelu), ja uuden lain myötä opiskelijatkin opintosuorituksineen. Sen sijaan yliopiston toiminta itsessään ja sen sisäiset seurantatiedot (sen käyttämä, tuottama tai sisältämä tieto) tai henkilöstötiedot ja muut resurssit eivät ole julkishallinnon dataa. Poikkeus on Tilastokeskus, jolla on oma, lakiin perustuva velvollisuus koota ja saada tarkempaa dataa myös henkilöistä. Näiden tietojen sisällyttämiseksi VM:n ja OKM:n tietovarantoihin ei vastaavaa perustetta kuitenkaan synny.

Ilkka Niemelä
vararehtori
Aalto-yliopisto